

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

DĖL AVIACIJOS ĮSTATYMO PAKEITIMO PROJEKTO

2021-03-29 Nr. 21/5

Nacionalinės aviacijos asociacijos LAVIA ir Civilinės aviacijos asociacijos CAVIA (toliau abi kartu - Asociacijos) susipažino su pakoreguotu ir pakartotinai įvertinimui patektu Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo Nr. VIII-2066 2, 5, 6, 12, 16, 24, 28, 33, 35, 41, 45, 46, 47, 49, 52 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 41 ir 41¹ straipsniu ir III skyriaus dešimtuoju skirsniu įstatymo projektu (toliau – Projektas).

1. Pastabų dėl atnaujinto Projekto 41 straipsnio neturime.

2. Atkreipiame Jūsų dėmesį į šias Projekto 41¹nuostatas, kurios mūsų vertinimu yra tikslintinos prieš priimant galutinį sprendimą dėl Projekto tolimesnio derinimo:

a) Būtina patikslinti šio straipsnio 2 d. 4 p. esančią sąlygą ir aiškiai kiekybiškai nustatyti kiek kartų per pastaruosius vienus metus asmeniui turėjo būti paskirtos skirtos administracinės nuobaudos už aviacijos saugumo reikalavimų pažeidimus, kad jo išsamaus reputacijos patikrinimo išvada nebūtų laikoma teigiama. Dabartinėje Projekto redakcijoje siūloma formuluotė „skirta administracinė nuobauda / nuobaudos“ yra tikslintina, nes jeigu Projekto autoriai siekia nustatyti sąlygą, kad asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos jeigu jam nors vieną kartą buvo skirta administracinė nuobauda, tai nesvarbu buvo jis baustas vieną, du ar daugiau kartų – asmeniui „diskvalifikuoti“ užtektų vieno karto, t.y. tekste užtenka vartoti vienskaitą „nuobauda“. Asociacijos laikosi savo anksčiau išsakytos pozicijos, kad iki šiol taikyta praktika „diskvalifikuoti“ asmenį, kai jam pritaikytos dvi ar daugiau nuobaudų per paskutinius 12 mėnesių yra efektyvesnė priemonė, nei atnaujintame Projekte pateiktas siūlymas apriboti asmens teises jam gavus nuobaudą bent vieną kartą.

b) Ir toliau manome, kad tikrinimas ar asmuo bendradarbiauja ar gauna pajamas iš užsienio žvalgybų ar palaiko (kažkada palaikė) ryšius su asmeniu, kuris bendradarbiauja su užsienio žvalgybomis (41¹ str. 2 dalies, 6 punktas) yra perteklinis. Minėto punkto formuluotė yra labai paini turinio prasme, pačioje formuluotėje netgi nėra tokio bendradarbiavimo senaties termino (prieš kiek laiko turėjo būti fiksuotas toks bendradarbiavimas), o Reglamente 2015/1998 minimos direktyvos 2016/681 ir 2017/541 nenustato tokių veikų, kaip pagrindo apriboti asmens teises, be to, tokių nuostatų tikrinimas užims papildomai laiko. Minėtame ES teisės aktuose įtvirtintas išsamaus reputacijos tikrinimo tikslas yra nustatyti ar asmuo nėra susijęs su teroristine veika, o ne su svetimos šalies žvalgyba ar su kitu asmeniu kuris buvo susijęs su tokia žvalgyba. Jeigu Projekto autoriai siekia nustatyti papildomas nacionalines sąlygas asmens patikimumui vertinti, tai tikslinga aiškinamajame rašte aiškiai suformuluoti šių papildomų sąlygų tikslą bei aiškiau nustatyti kokios

institucijos ir kokia apimtimi bus atsakingos už tokios informacijos rinkimą ir vertinimą bei išvados formulavimą.

c) Siūlome atsisakyti 41¹ str. 2 dalies 9 punkto nuostatos tikrinti ar asmuo dalyvavo neregistruoto judėjimo veikloje, nes Reglamente 2015/1998 minimos direktyvos 2016/681 ir 2017/541 nenustato tokių veikų, kaip pagrindo apriboti asmens laisves. Iš pateiktos formuluotės visiškai neaišku, kaip institucijos turės vertinti asmens dalyvavimo neregistruoto judėjimo veikloje faktą (kas savaime nėra nei draudžiama, nei gali būti laikoma „pavojinga“, nes ne visi judėjimai privalo būti registruoti), kad asmuo būtų pripažintas, kaip „netinkamas dirbti vykdant funkciją, kuriai būtinas išsamus asmens reputacijos patikrinimas“. Papildomai prašome patikslinti kur būtų galima susipažinti su „neregistruoto judėjimo“ sąvoka ir atkreipti dėmesį, kad šios nuostatos taikymas užims papildomai laiko

d) Atkreipti dėmesį, kad tarp tikrinamų asmenų bus nemažai užsienio valstybių piliečių, kurie į Lietuvą arba atvyks pirmą kartą arba į ją net neatvažiuos visai (mūsų aviakompanijų orlaivių įgulos nariai dažnai net neatvyksta į Lietuvą, o skraido už Lietuvos ribų), todėl visų šių sąlygų tikrinimas galės būti vykdomas tik glaudžiai bendradarbiaujant su užsienio valstybių (nebūtinai ir ES) institucijomis ir tarnybomis. Sunkiai įsivaizduojama, kaip tokio pobūdžio abstrakčią informaciją apie asmenį bus galima gauti iš kitų valstybių, ypač turint omenyje šio straipsnio 2 dalies 11 punkto nuostatą, kad jeigu mūsų institucijos laiku negaus tokios informacijos, tai bus laikoma pagrindu asmenį „diskvalifikuoti“. Būtina suprasti, kad pagal šias nuostatas bus tikrinami ne tik Lietuvos ar ES/EFTA piliečiai, bet ir, pvz. Ukrainos, JAV, , Vietnamo, Nigerijos, Indonezijos piliečiai dėl kurių išsamaus patikrinimo nėra nei sudarytos dvišalės sutartys, nei šių valstybių institucijos pagal dabartines Projekte naudojamas formuluotes sugebės tiksliai suprasti kokios informacijos reikia Lietuvos institucijoms. Pažymėtina, kad kai kuriais atvejais tikrinamam asmeniui ar mūsų institucijoms gali būti sudėtinga ne tik gauti atsakymą, bet ir suformuluoti pačią užklausą trečiųjų šalių tarnyboms (pvz. kai pagal 6 punktą bus vertinamas asmens bendradarbiavimas su užsienio specialiomis tarnybomis dėl būtent prieš Lietuvą nukreiptų interesų).

e) 41¹ str. 2 dalies 11 punktas faktiškai panaikins galimybę mūsų aviakompanijoms įgulos nariais samdytis užsienio piliečius (ypač ne Europos Sąjungos piliečius), nes tikėtina, kad mūsų institucijos laiku arba visai negaus iš užsienio žvalgybos institucijų duomenų pagal 41¹ straipsnio 2 dalies 6, 8 ir 9 punktus, t.y. geriausiu atveju jos galės gauti informaciją tik dėl 2 dalies 8 punkto ar asmens nėra susijęs su terorizmu, kaip tai nustato Reglamentas 2015/1998. 6 ir 9 punktuose paminėtos sąlygos yra išimtinai nacionalinio pobūdžio ir bus aktualios tik Lietuvoje.

f) 41¹ straipsnio 4 d. 3 ir 4 p. numatyta, kad asmens patikrinimą pagal 9 punktą atliks bent trys institucijos (Valstybės saugumo departamentas, Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos įgaliotos institucijos). Siūlome kiek įmanoma pritaikyti „vieno langelio“ principą ir nustatyti, kad patikrinimą pagal kiekvieną punktą atlieka viena institucija, kuri jau tarpinstitucinio bendradarbiavimo pagrindu keičiasi informacija su kitomis institucijomis. Įvertinę Reglamento 2015/1998 ir jame minimų direktyvų 2016/681 ir 2017/541 tikslus, laikomės nuomonės, kad ES teisės aktais nustato valstybių pareigą tikrinti asmenis tik pagal 41¹ straipsnio 2 dalies 8 punkto nuostatas, o tai, kad Valstybės saugumo departamentas (VSD) ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos papildomai tikrins asmenis pagal projekto 41¹ straipsnio 2 dalies 6, 9 punktus mūsų vertinimu yra neefektyvios ir administracinę naštą neproporcingai didinančios priemonės įgyvendinant ES teisės aktų reikalavimus, ypač kiek tai liečia užsienio valstybių piliečius.

g) Manome, kad 41¹ str. 6 dalyje nustatytas 20 darbo dienų terminas turėtų būti trumpinamas atsižvelgiant į tai, kad atnaujintu Projektu siūloma atsisakyti 3 asmens reputacijos tikrinimo sąlygų (5, 7, 10 papunkčiai). Tuo tarpu termino pratęsimas neturėtų būti trumpinamas iš užsienio valstybių gaunamai informacijai apie asmenį, nes turint omenyje 11 punkto nuostatas, kad laiku negauta informacija prilyginama „neigiamai informacijai“, susidarys paradoksali situacija, kai mūsų institucijos bus priverstos priimti neigiamus sprendimus dėl užsienio rezidento reputacijos vien todėl, kad suėjo terminas priimti sprendimą, o informacija nebuvo gauta laiku. Manome, kad įstatyme turėtų būti nustatyti skirtingi terminai Lietuvos ir užsienio valstybės piliečiams, nes akivaizdu, kad prieiga prie Lietuvos duomenų registrų yra žymiai paprastesnė nei prie užsienio valstybių institucijų valdomos informacijos.

h) Pakartotinai atkreipiame dėmesį, kad Reglamentas 2015/1998 (nuo 2021 m. gruodžio 31 d. įsigaliosiantis 11.1.7 punktas) valstybėms narėms leidžia pasirinkti iš dviejų lygiaverčių būdų, kaip turi būti pakartotinai atliekamas asmens išsamus reputacijos patikrinimas:

- kai institucijos pačios nuolat kontroliuoja asmenų reputacijos pokyčius ir informuoja subjektą (įmones ir leidimus išduodantį oro uostą) apie atsiradusias pasikeitusias aplinkybes dėl asmens reputacijos arba
- tikrinimas atliekamas kas 12 mėnesių (išsamaus asmens reputacijos patikrinimo atveju) ar kas tris metus (standartinio asmens reputacijos patikrinimo atveju).

Iš projekto 41¹ straipsnio 10 dalies nuostatos akivaizdu, kad Lietuva planuoja nueiti paprasčiausiu keliu ir pasirinkti tik vieną, t.y. b) variantą (tikrinti išsamią asmens reputaciją kas 12 mėnesių), kas neabejotinai sukurs papildomą administracinę ir finansinę našą Lietuvos aviacijos verslo įmonėms bei pačioms tikrinimą atliekančioms institucijoms. Asociacijos žiniomis vien tik 2020 metų duomenimis, Lietuvoje išsamus nepriekaištingos reputacijos tikrinimas bus taikomas ne mažiau kaip 6000 asmenų, kurie gauna Lietuvos oro uostų nuolatinius asmens leidimus ir Lietuvoje registruotų aviakompanijų įgulos narių pažymėjimus (vystantis aviacijos industrijai Lietuvoje šis skaičius tik didės).

Nacionalinės aviacijos asociacijos LAVIA vardu
Valdybos pirmininkas Joris Gintilas

Civilinės aviacijos asociacijos vardu
Prezidentas Artūras Stankevičius

Civilinės aviacijos asociacija Konstitucijos pr. 9-63, LT-09308 Vilnius	Tel. (+370 6 86 66162) www.cavia.lt info@cavia.lt	Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305191434	a. s. LT86 7044 0600 0829 7288 AB SEB bankas banko kodas 70440
Nacionalinė aviacijos asociacija LAVIA Dariaus ir Girėno 21A, LT-02189 Vilnius	Tel. (+370 6 20 82911) www.lavia.lt info@lavialt	Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 2517241	a. s. LT25 7300 0101 2275 6307 AB SEB bankas banko kodas 70440